

۱۳ بهمن (دوم فوریه)، روز جهانی تالاب ها

شعار روز جهانی تالاب ها در سال ۲۰۱۸: تالاب ها برای آینده‌ی شهری پایدار

دوم فوریه سال ۱۹۷۱ برابر با سیزدهم بهمن ۱۳۴۹، کنوانسیون تالاب ها که به **کنوانسیون رامسر** شهرت دارد و یکی از قدیمی ترین معاهده های بین المللی است، در شهر رامسر در ایران برگزار شد و در آن، برای حفاظت از تالاب ها در جهان، معاهده ای بین کشورهای عضو شکل گرفت. از سال ۱۹۷۵ مفاد آن اجرایی و روز دوم فوریه (سیزدهم بهمن)، **روز جهانی تالاب ها** نامگذاری شد.

تالاب و ویژگی های آن

تالاب محیطی است که آب، عامل اصلی محیط زیست جانوری و گیاهی آن باشد. تالاب ها معمولاً زمانی شکل می گیرند که پهنه ی آب در سطح زمین یا در نزدیکی سطح باشد یا به عبارت دیگر، آب کم عمقی پهنه ای از زمین را پوشانده باشد. تعاریف و تعابیر مختلفی از اصطلاح تالاب در جهان رایج شده است که متداول ترین آنها تعریفی است که کنوانسیون جهانی حفاظت از تالاب ها معروف به کنوانسیون رامسر ارائه کرده است:

مناطق پوشیده از مرداب، باتلاق، لجن زار، یا آبگیرهای طبیعی و مصنوعی اعم از موقت یا دائمی، که در آن آب های شور یا شیرین به صورت راکد یا جاری یافت می شود، از جمله شامل آبگیرهای دریایی است که عمق

آنها در پایین ترین حدِ جزر، از شش متر تجاوز نکند.

علاوه بر این، در ماده‌ی ۱-۲ همین کنوانسیون ذکر شده که تالاب‌ها:

... ممکن است شامل مناطق ساحلی یا کرانه‌های مجاور تالاب‌ها و جزیره‌ها و یا بخش‌هایی از آب دریا باشند که در تالاب‌ها محاط بوده و عمق آنها در پایین ترین حدِ جزر، بیشتر از شش متر نباشد.

با توجه به این تعاریف، تالاب‌ها انواع گوناگونی از زیستگاه‌ها نظیر رودخانه‌ها، دریاچه‌ها، کرانه‌های ساحلی، جنگل‌های حرا، لجن‌زارها و حتی تپه‌های مرجانی را در برمی‌گیرند. همچنین انواع تالاب‌های مصنوعی بشرساخت مانند حوضچه‌های کشاورزی، اراضی تحت کشت آبی، حوضچه‌های نمک‌گیری، مخازن آب، بستر شنی رودخانه‌ها و کانال‌های آب نیز مشمول این تعریف کلی می‌شوند.

تالاب‌ها منشا خدمات و کارکردهای متعدد و بی‌شماری هستند که از مهم‌ترین آنها می‌توان به تأمین معیشت و کمک به اقتصاد جوامع محلی حاشیه تالاب‌ها نام برد. از جمله دیگر کارکردهای مهم تالاب‌ها، می‌توان به جلوگیری از تولید ریزگردها اشاره کرد که با توجه به اتفاقات اخیر در برخی از استان‌های کشور، حفاظت و نگهداری مناسب از تالاب‌ها برای بهره‌مندی از این خدمات، بسیار ضروری است.

تالاب‌ها از جمله مولدترین محیط‌های طبیعی جهان هستند. برای مثال، برنج یکی از محصولات رایج تالابی، غذای نیمی از جمعیت جهان را تامین می‌کند و به عبارتی آنها گهواره‌های تنوع زیستی دنیا به حساب می‌آیند که با فراهم ساختن آب و قابلیت زادآوری اولیه، نقش مهمی در بقای گونه‌های بیشماری از گیاهان و جانوران وابسته به خود ایفا می‌کنند. آنها از اجتماعات انبوه گونه‌های پرندگان، پستانداران، خزندگان، دوزیستان، ماهیان و بی‌مهرگان حمایت می‌کنند و ذخیره‌گاه‌های بسیار مهمی از مواد ژنتیکی (وراثتی) گیاهی نیز محسوب می‌شوند.

کنوانسیون رامسر

هدف از شکل‌گیری کنوانسیون بین‌المللی تالاب‌ها یا همان کنوانسیون رامسر، فراهم آوردن چارچوبی برای همکاری‌های بین‌المللی و اقدامات ملی به منظور حفاظت و استفاده‌ی خردمندانه از تالاب‌ها و بقای آنها برای نسل‌های آینده است. ماموریت این کنوانسیون "حفاظت و استفاده‌ی عاقلانه از تمام تالاب‌ها، از طریق اقدامات محلی، ملی و همکاری‌های بین‌المللی، به منظور برداشتن یک گام به جلو در دستیابی به توسعه‌ی پایدار در سراسر جهان است. این کنوانسیون، تالاب‌ها را در زمره‌ی مهمترین اکوسیستم‌ها، برای حفاظت از تنوع زیستی و رفاه جامعه‌ی بشری می‌داند.

سایت‌های رامسر

یکی از مهم‌ترین سطوح حفاظتی تالاب‌ها، رامسر سایت است. رامسر سایت به تالاب‌هایی اطلاق می‌شود که در لیست تالاب‌های کنوانسیون رامسر ثبت شده‌اند و در واقع تعهد کلیدی طرف‌های متعاقد رامسر هستند که شناسایی شده و در فهرست تالاب‌های بین‌المللی قرار گرفته‌اند و به عنوان فهرست رامسر شناخته می‌شوند.

این کنوانسیون دارای مکانیزم‌های متعددی است برای کمک به کشورهای متعاقد، که تالاب‌های مهم خود را به عنوان سایت‌های رامسر تعیین کرده و برای مدیریت آنها، به طور موثر و با حفظ ماهیت تالابی آنها، اقداماتی را انجام می‌دهد.

هم اکنون فهرست رامسر، بزرگترین شبکه‌ی جهانی درباره‌ی مناطق حفاظت شده است. بیش از ۲۲۰۰ سایت رامسر در ۱۶۹ عضو متعاقد رامسر در سراسر جهان وجود دارد که بیش از ۲٫۱ میلیون کیلومتر مربع را پوشش می‌دهد.

El Día Mundial de los Humedales
hecho posible gracias al
Fondo Danone para el Agua.

اقدامات در خصوص روز جهانی تالابها، از طریق

پروژه Evian توسط گروه Danone، پشتیبانی مالی می شود.

بخشی از سخنرانی **مارتا رجاس اورگگو**، دبیر کل کنوانسیون رامسر به مناسبت روز جهانی تالاب ها برای سال
۲۰۱۸:

حدود نیمی از جمعیت جهان امروز (۴ میلیارد نفر)، در مناطق شهری زندگی می کنند و انتظار می رود تا سال ۲۰۵۰ افزایش یابند زیرا بیشتر مردم، به دنبال شغل و فرصت های بهتر به شهرها می روند.

جمعیت شهری که به سرعت در حال رشد است، برای برنامه ریزان و مدیران شهری چالش های بزرگی را به همراه دارد. آنها باید اطمینان حاصل کنند که شهرها می توانند نه تنها خدمات عمومی و رفاهی، حمل و نقل و آب را ارائه دهند، بلکه ایمن و سازگار با محیط زیست هم باشند.

هر ساله در ۲ فوریه، روز جهانی تالابها را جشن می گیریم تا آگاهی جهانی را در مورد نقش مهم تالابها برای مردم و کره ی زمین افزایش دهیم. موضوع امسال "تالابها برای آینده ی شهری پایدار"، نقش مهم تالابها را برای شهرنشینی پایدار برجسته می کند. تالابهای شهری ضروری هستند و به ساختن شهرها کمک می کنند.

در زمان طوفان، تالابهای شهری بارانهای اضافی را جذب می کنند که باعث کاهش سیل در شهرها و جلوگیری از وقوع بلایای طبیعی و هزینه های پس از آن می شود. پوشش گیاهی فراوان در تالابهای شهری، به عنوان یک فیلتر برای زباله های خانگی و صنعتی عمل می کند و این کار به بهبود کیفیت آب کمک می کند. تالاب های شهری، آب و فضای سبز برای تفریح را تأمین می کنند که به سلامت روانی انسانها کمک می کند.

توسعه ی امروز شهرکها، نگرانی عمده در مورد حفاظت از تالاب و استفاده ی عاقلانه از آن را افزایش داده است. با افزایش شهرها و تقاضای افزایش زمین، تمایل به تسلط بر تالابها و از بین بردن آنها وجود دارد. آنها کم کم مانند یک مکان بلااستفاده، برای دفع زباله و یا برای مقاصد دیگر استفاده می شوند و این در حالی است که

اگر بدرستی و به شکل حفاظت شده و پایدار از آنها استفاده شود، از مزایای چندگانه‌ی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی آنها می‌توان بهره مند شد. تالاب‌های شهری، زمین بایر نیستند و بنابراین در برنامه‌های توسعه و مدیریت شهرها، باید نقش اصلی خود را ایفا کنند.

ما مدیران شهری را تشویق می‌کنیم تا سیاست‌ها و اقداماتی را که به حفظ تالاب‌های شهری کمک می‌کند، اتخاذ کنند. در حال حاضر، نمونه‌هایی موفق از شهرها وجود دارد که متعهد به استفاده از تالاب‌های زراعی خود هستند و ما امیدواریم که این شهرهای پیشگام، به عنوان یک کاتالیزور و الهام بخش، برای شهرسازی پایدار قرار بگیرند. اجازه دهید ما با اقدام برای حفظ و بازگرداندن تالاب‌های شهری به کاربرد اصلی خود، شرایطی فراهم کنیم که در شهرهایمان با هم و در کنار هم زندگی کنیم.

”روز جهانی تالاب مبارک ۲۰۱۸“

ایران دارای ۲۴ مجموعه‌ی تالابی مختلف، با مساحتی حدود ۵/۱ میلیون هکتار است که در فهرست کنوانسیون بین‌المللی رامسر ثبت شده و اهمیت فراوان تالاب‌های کشور را نشان می‌دهد.

برای اطلاع از اسامی و محل استقرار آنها، می‌توانید به وب سایت ژئوپورتال ملی تالاب‌های ایران (<http://wetlands.doe.ir>) مراجعه فرمایید.

مطالب برگرفته از:

سایت www.worldwetlandsday.org و ژئوپورتال ملی تالاب‌های ایران

(<http://wetlands.doe.ir>) و کتاب راهنمای تالاب‌های ایرانی ثبت شده در کنوانسیون رامسر (مسعود باقرزاده

کریمی / مهبد روحانی رانکوهی)